

BRANS, Jan-Matthijs (As 2 oktober 1853 – Eppengem 13 maart 1940).

Studeerde in 1874 af aan de Rijksnormaalschool van Lier waar hij leerling was van Domien Sleenckx. Na enkele omzwervingen (onderwijzer te Bree en te Sint-Gillis bij Brussel) werd Brans leraar aan de Rijksmiddelbare school te Brussel. In de jaren voor de oorlog zou hij vertaler worden bij het Beknopt Verslag in het parlement.

In de hoofdstad nam Brans intens deel aan het Vlaamse culturele leven. Met enkele vrienden stichtte hij in 1881 het letterkundig genootschap *De Distel*, waar hij een leidende rol in speelde. Hij was een groot bewonderaar van *Multatuli*. Tijdens het laatste decennium van de 19de eeuw verzette hij zich tegen de vernieuwingsdrang van de jongere generatie literatoren en kunstenaars die zich rond het tijdschrift *Van Nu en Straks* hadden verzameld.

Hij werkte mee aan *Nederlandsche Dicht- en Kunst-halle* en aan *Vlaamsch en Vrij* (1893-1897).

Brans was een overtuigd pan-Germaan, had goede contacten met deze kringen in Duitsland en propageerde Duitse annexionistischgezinde geschriften in de V.B. In dat kader werkte hij onder meer mee aan het tijdschrift *Germania*.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd Brans activist (**activisme**) en een van de naaste medewerkers van gevormachte **August Borms** op de administratie van nationaal verweer. Daar spitte hij zich toe op propaganda via dienstbetoon. Eind 1918 vluchtte hij voor enkele jaren naar Duitsland. Als een uiterst radicaal en verbitterd man keerde hij terug en besteedde zijn laatste jaren aan verdere activistische propaganda en aan de **amnestieactie**.

LITERATUUR: T. Coopman en L. Scharpé, *Geschiedenis van de Vlaamse Letterkunde*, 1910; – *Dictionnaire des littérateurs, Catalogue de l'exposition de la Bibliothèque Royale*, 1932; – E. de Seyn, *Dictionnaire biographique des sciences, des lettres et des arts en Belgique*, I, 1935; – L. Swerts, 'J.M. Brans', in *Dat oude land* (1941).

LUC SIEBEN